

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом, петком
и недељом

Ц. а је на годину 14. фор
на по год. 7. фор. на чет-
врт године 3. фор. 50 нов.
а вр. за Аустрију, а за Ср-
бију на годину 140 гроша
на по год. 70, а на четврт
године 35 гроша.

ЗАСТАВА.

Овај се рачунају по ко-
личини врта, које из гар-
монта узимају, а за сваку
врту плаћа се за први пут
5, за други пут 4 и
осија тога за један увек по
30 и. Дошле се шаљу у
рединштуру а предлата ин-
серати администрацији „ЗА-
СТАВА“ у Нови Сад, у кући
број 858. код златног јед-
ногота

Број 103.

У Новоме Саду, у недељу 31. августа 1869.

Год. IV

У Новом Саду 30. августа.

Болест цара Наполеона мора да је заиста
врло тешка кад је чак и Новосадска берза осе-
тила, и бадава су сва официозна уверавања
да је императору боље кад свезнајући новац,
тај термометар о политици времена, неговори
о његовом бољку. Но није ни чудо одкуд да
се новосадски трговачки свет ово дана узту-
марао и забринуо, кад три европска човека,
који владаше судбом толико милијона и људи
и зоринти опасно болују. Осим цара Наполеона
болује и цар Александар и тако је веде, осла-
био душевно, да се често подети, а највећа
је оболео матори болесник Турска, и ако је
веровати гласовима рођаци му се већ спремају
за погреб и договарају се како ће делити по-
којничко имање. Тако из Кајра Вандеру 25
августа телеграфиса, да је Кахинпаша добио
од вицекраља египатског налог да ову војску
код Бараша концентрује. Тврђаве око Алексан-
дрије оружаду се. У Швајцарској се војска
наима, и већ је једна регимента најмљеника
стигла у Египат; осим тога вицекраљ врло се
често договара са заступници страних сила.
То је сједне стране, а одруге стране телеграфиса
„Н. Сл. Лојду,“ да је министар президент у
Букурешту обнародовао једно ручно писмо
кнежево, у ком се налаже, да комора изван-
редно седнице држи и ове су 25 августа и
одпочете. У ручном писму јавља се о путу
кнежевом, који је путовао да суверене походи
и конштатује се, да је кнез у Ливадији врло
лепо од двора руска дочекал и изјављује се
нада, да ће Романска напред коракнути, а тај
је напредак по свој прилици што „Вандереро“
телеграм један из Букурешта од 26 августа
из поуздана чувења наглашује, да ће се кнез
Карло за краља прогласити и да ће тога ради
бити мес. септ. општа народна скупштина. Кад
узвешмо још науом и то да је баш случајно
ово дана кнез Горчаков у Паризу и да је баш
случајно ово дана дошао Игњатијет са пута у
Париград и да ће случајно, којито из Београда
Вандереру јављају у Шумли бити скорим
велики маневар, у ком ће читав други
војени кор учествовати и да ће сам велики
везир и ратни министар доћи да га над гледа
онда ти случајеви тешко да су члучајни, и
сваки дан може свашта донети

Слава Хусова у Прагу дала је министар-
ству бечком прилику да покаже колко се
боји конфедерације славенске. У Преси читамо
један допис из Беча о Хусовој светковини и
ту стоји, да је министарство телеграфисало у
Праг да нико од Славена, који се није родио
у Чешкој и Моравској несме о светковини го-
ворити. Ил је министарство заборазило ил се
сетило на шпиденцест у Бечу ди из све не-
мачке би говорника, те Славенима, који нису
из Аустрије би слободно говорити и тако гово-
рише Руси Срби и Србије и Пољаци. Што је
велика редкост на светковини би сво Славен-
ство заступљено јер и Пољаци би.

Француски сенат свршио је 25. августа
свој посао, и што се дало предвидити ал се
ипак нешто сумњало то би. Сви предлози
владни односно царевни бише усвојени и што
је још горе ниједна измена у ком предлогу
неби примљена те је с тога све озлојеђено на
сенат.

У Галицији ушла се влада из петних жила
да сруши кандидате Смолкине странке при из-
борима. Уз Смолку држи сва средња и нижа
класа. Но закон један земаљска сабора галичка
од 1867 г. наређује да право гласа при из-
бору посланика може имати само онај који 100
форинти директна пореза плаћа, и тако од
7000 бирача у Лавову, који по Шмерлинговом
закону имаше право бирања одпадохе 5000,
и влада нази сада да се свуда по земљи тај
закон најстрожије изврши. Под притиском и мај-
сторијом владином и донешен је 1867 године
овај закон и тако јој је сада добро дошао.
Народ дакле, који не плаћа сто форинти пореза
нерачува се тако исто ни у што као ни мар-
винче, он мора задовољан бити како му бога-
таши скроје капу као му марвинче са раном ка-
пљу му газда даде. И оде богаташи су госпо-
дари над сиротињом ма се ова и ненајмљивала
у службу. Сиротиња је у том слуга без динара.

Нов закон о народној настави.

I.

Угарски сабор донео је дане нов закон о
народним школама, кои је у децембру месецу
краљевски санкцију добио, и по томе је сад
у важности. Ко је иоле у питање о народној
настави посвећен, знати ће, да у теорији и
пракси постоје три главне системе, по којима
се карактер основни школа опредељава, и по
коима се школе исте уредити и устроити могу.
Једна је система основана на породичном, друга
на вероизповедном, трећа на политичном жи-
вљу и животу. По првој је и дужност и право
породице; да подмладак свој сама, или чрез
друге васпита, и у највужнијим знањостима
обучи, по другој та дужност и то право спада
на вероизповедну заједницу, по трећој на др-
жаву, и односно на политичне общине, или
политични организам у држави. Нема сумње,
да је у породици корен и дужности и права
у погледу основне наставе, али нема ни о том
сумње, да над породицом и породицама има и
мора бити неки виши круг, кои пази, да по-
родице ту своју дужност било појединце, било
у задрузи, саме или чрез друге врше, и да
деца заста целиходно васпитање и наставу
добивају, јер то интерес друштва такође изи-
скује, да поједини постану и буду ваљани људи
и грађани. Тај виши круг над породицама била
је дуго времена црква, вероизповедна заједница,
или народ, у вероизповедном организму, са
своим црквено-народним органима; то је и зато
било, што је црква била у поседу духовни и
материјални средства за то; у новије време
продире себи пута мисао, да је држава пре,
него црква позвана, да органише и руководи
народну наставу, било по све, било у колико то
породице неби свака за себе могле, или хтеле,
и управо рећи и држава и црква састојећи се
из органичне свезе појединаца и породица, само
са различним карактером органичне свезе те.
Видимо, да у неким просвећеним државама
данас престају конфесионе, или вероизповедне
школе, и постају безконфесијске, т. ј. такве,
у којима се деца без разлике конфесије, вероизпо-
вести заједно, у грађанским наставним пред-
метима обучавају, само вероизповедну науку у
одељеним часовима сваки по своје закону до-
бивају. Оваке су школе и у преколитавским
земљама заведене. Где је држава једне вероизпо-
вести и народности, то је без замјерке, јер су
ту грађани и деца им ма са вероизповедне,
ма народне стране узели једно и исто; где
државни грађани нису једне вероизповести,
али су једне народности, и ту иде; јер се на-
ука хришћанска даде оделити, и одељено пре-
давати, но где се држава састоји из разни не
само вероизповести, него и народности, као
„аустро-угарска“ монархија, ту тако „унифор-
мирање“ основни школа не може да буде без
битни повреда поједини народа.

Г. министар Егвеш држао се помешане си-
стеме. Он је оставио породицама просто, да
или саме у својој кући, децу своју васпита-
вати и поучавати дати могу, или да то кон-
фесије, и односно конфесијске общине чине,
или да се другог рода друштва на то образо-
вати могу, или да поједина наставна заведења
заведе, или напоследку да се настава непо-
средно политично старој политичне общине,
а посредно држави повери.

С те би стране закон либералним назвати
могли.

Али као што у Мађара у свему највише
начело његовог јавног живота и рада: одржање
и умложење своје мађарске народности, и по
томе што веће и прече помађарење, или бар
одржење синова други народа, тако и у овом
закону провлачи се то начело, та тежња кроз
све параграфе, све жиле закона. И овај закон,
као и сви други, нарочито који су са народ-
ности у свези, и овај највише носи тип псев-
долиберализма на себи, где је т. ј. либерал-
ност „цимер“ а унутри конвенције другог
начела, друге тежње.

У закону о школи све су друге школе више
трпљене, а безконфесијоне, и то политично-
общинске стављају се за узвор, и врата отва-
рају из ове школе, у политично-общинску без-
конфесијону. Узрок је томе јасан: политичне
общине непосредно су у рукама и под заштом
владе, ту се и у помешаним общинама већина
даде у интересу мађ. народности склопити, па
ће ту које већина, које под упливом владе, и
мађарски власти избрани учитељи придомоћи,

да мало по мало мађарски језик заједнички на-
ставни постане.

Ми ћемо само неколико места из закона
навести, из кои се види, како се безкон-
фесијонским политично-общинским школама
на руку иде.

§. 15. каже: „Ако вероизповедне више
власти у §. 11. 12. и 13. прописане услове
испунне после трипуташње опомене од по на
по године учињене, може влада наредити, да
общинске школе заведу, и община (т. ј.
политична) овлашћује се, да школски порез
разреже и на оне вероизповести, које горена-
помене услове такође после трипуташње онеке
опомене неухтеду, или неухтеду испунити.“

Дакле ту се не тражи и налази друга
дека, него одма обарање конфесијске, и те-
рако у политичну школу, што се може у нас
лако догађати, кад знамо, да и од стране до-
лични вероизповедни власти и община може
се ма што прописано пренебрегнути, тим пре,
што се доста којешта прописује, што ако не
вољу, а оно снагу и средства община пре-
вазићи може. Ту се не прописује само, каква
треба да је зграда и оправа школа, какви пред-
мети морају се учити, и каква треба да је
учитељ, како се мужка и женска деца у ма-
њим школама по могућности, у већим народ-
ним школама, које већа места (од најмање
5,000 душа) без условно одељење учита мо-
рају, колико деце један учитељ учити може
(обично 80 деце), где дакле лако снаге и сред-
ства за што не достати могу.

Даље повлашћивање безконфесијонски школа
ово је: „Наређује се, да се на заједничке об-
щинске школе, где се заведу, приликом ур-
барске регулације мора најмање један стоти-
ни део на школски фонд наменити (§. 39),
а за конфесијоне каже, да се може на њи
тај стотинити део одредити, но ако нема за-
једнички школа, и док такви не буде, јер ће
сва ова два припасти.

Но §. 44. заградно је, тај вели, да ако у
местима, где има једне или више вероизповедни
школа, буде најмање 30 деце, кои родитељи
неће да употребе постојеће школе, то да је
политична община дужна заједничку общин-
ску школу ради ове деце подићи. У таквом
случају троши се на ову школу из политично-
общинског фонда онолико, колико број таки
ученика спрам остали ученика износи; они,
кои своје вероизповедне школе не напуштају,
него држе, ни су истина дужни из свог чепа
путем разреза на те заједничке школе тро-
шити, ако пет процената према директном по-
резу државном у новцу или натури на своје
школе дају — али ако не дају толико, или
ништа, за то, што ил средства друге врсте
тамад доспевају, то онда морају пет процента,
од сваке порезне форинте или колике до пет
процената фали од потрошка на своју школу,
на заједничку школу плаћати, ако не изберу
то, да те проценте на своје школе потроше,
ма то и сувизио било.

У тим околностима сатира је, говорити о
слободном избору између конфесијонски и
безконфесијске школе, јер се ту конфесијоне об-
штине за избор први школа само са жртвом,
или готовишћу на могуће жртве одважити
могу — и ипак се своје народности ради од-
важити морају.

Ми Срби нарочито требамо и морамо се
свуда за тако зване вероизповедне школе из-
разити, баш зато, што је последња тежња по-
литично-общински школа у данашњем времену
у виду помађарење немађарски народности, или
свакако пак то, да се ослаби осећање своје
народности, и тим помете народна свест. Овим
законем ударен је темељ, на коме би се ако не
за једну, а оно за две генерације зграда вели-
ког мађарског народа подигла, и то не толико
насилним, колико духовним путем, да се и не
осети. С те стране г. Егвеш је ремек показао
— monumentum aere perennius. Треба дакле
клин с клином. О поступку пак при том у
разним околностима на даље.

„Јединство“ доноси у бр. 141. чланак о
„распри на карловачком сабору“, кои као
што оно то повнати даје, из бољег објаснења
ствари произиче, и кои ћемо у главним цр-
тама саобштити. Оно пише:

„Распра, која је тако јак планула на кар-
ловачком сабору, да се он развилао ништа не

свршиши. тим је више и овде код нас узне-
мирила јавно мишљење, што ј ј се у први мах
није могао јасно разабрати значај ни замашај.
Мислило се најпре, да се међу нашим преко-
савском браћом почиње неки вероизповедни
покрет, од кога да нас Бог сачува! Но до
сада се већ довољно расула магла, коју стра-
сти бејаху на њу навукле, те је могућно у
целу ову ствар прозрети и посматрати је у
њеној истинитој светлости.

Кад хладнокрвно испитамо изјаве и већине
и мањине, постаје нам јасно, да се ту није
ишло ни нашто друго, до на поправку свеш-
тоничке дисциплине, а не на пронашање пра-
вославне цркве, то јест догме, обреда и јерар-
хијског строја њеног; није се ишло и не иде
се на укидање патријархата и целе јерархије,
но на умањење броја њених чланова; неће се
да се пркви одузму добра, која јој предводи
завешташе, но да се под саборском кон-
тролом (и чрез органе од сабора нато опре-
дељене. У.) тим добрима боље и по народ про-
битачније управља.

Тешко је наћи у свему народу нашем
разумног човека, који не би одобрио таку тежњу,
или који би одрекао потребу таквих попра-
вака. Питање је дакле у себи чисто и корисно;
оно не дира у суштину вере и цркве, но само
смера на моралисање реда, који том народном
светињом управља; питање је једном речи често
административно и дисциплиноско, па далеко од
тога, да би за саму цркву имало какве опа-
сности, може је, на против, само боље утврдити.

Чујемо, да се иде пре свега на то, да се
смањи број архијереја. Ми у Срб ји, који на
1,250,000 душа имасмо само четири архи-
јереја скромно плаћена, и налаимо да су нам
довољни, не можемо наћи да је претерано што
многа наша прекосавска браћа мисле, да је на
њихових 900.000 душа сувишан број од седам
архијереја, и да би се велики новац, који се
на њих троши, могао употребити на народно
унапређивање, а положај архијереја регулисало
и изједначило.

Даље чујемо, да се тражи, да се и број
калуђера умали. Паши манастири у Србији,
који се пре могу сматрати као парохјалне
цркве, немају више од три или четири калу-
ђера (на 40 манастира имамо 120 калуђера)
па не можемо видати опасности за цркву да
се и тамо број калуђера ограничи.

Исто тако дознајемо, да се хоће економија
у манастирима. У нас администрација мана-
стирских добара стоји под државном контро-
лом, па ако и преко дође под контролу, (и
управу. У.) коју сабор одреди, ту ће и за
цркву и за народ бити само велике користи
у сваком погледу.

Ако је заиста то, што тражи народна стран-
ка, онда ко јој за то може замерити? То су
све умесне реформе, које је већ одавно оствари-
ла сама влада у кнежевини, па није за то
црква у кнежевини пропала, него се све боље
у своје природном кругу развија и јача, зах-
ваљујући нашим архијерејима и врховном па-
стиру, који по примеру светог Саве утврђује
веру развијањем црквене књижевности.“

„Јединство“ има још и други савета, на
које нати одговорити, нити ји достојно оценити,
и уважити можемо, док нам се не би опре-
дељено изказали. Обично је, да људи и органи
„жист-милеа“ „балансирања“, „довијања“ „хла-
дне мудрости“ „златне средине“ и т. д. траже
и налазе мана код оби страна, које се боре,
па тако и „Јединство“ има пребацивања и за
мањину и већину сабора, и саветује, да се
„одклоне и на једној и на другој страни не-
колицина претерујући људи, кои дотичним
странкама само праве тогобе и сметње, а да
се послушају и тамо и амо људа „умерени“
и најбољом вољом одушевљени“ — али кои су
то људи? Ако су то вље, то ји зацело није
дла странка одклонити неће, и неможе, док
не би своја начела, и свој правац променила,
а на становиште противне странке, бар у глав-
номе стала. Ако су то други кои чланови,
то ствар саму и одношај странака ништа из-
менили не би, а баш на народној страни ви-
дило се, да су ту скоро сви борци првога реда.
Ко напоследку да произведе то „пречишћење“
Народ наш о ове стране показао је, у којој
странци има вере, и већ због тога је на дру-
гој страни, да се „умерава“ или „пречишти“.
Је ли патријарх депозитар, и то једини де-

зитар свију политички права, која су срб-
ском народу у Угарској призната била, био“;
ли то и данас, и какву вредност и важност
има, о томе ћемо другом приликом.

ДОПИСИ.

У Бечу 26. авг. Ко из ведре неба гром
погоди нас Србе у провинцији дољкоаустри-
ској, али срећом воденом муњом, најпре глас
„Старим Фремденблату“ да су многи
Срби живећи у Бечу и његовој околини по-
китали да дочокају госп. Самуила Маширевића
грчко оријент. патријара, и да му се испри-
чају како се радују што се тако здрав из
Карлобада врати, а друга добова пошта беше
да су овдешњи Југословени изаслали депута-
цију радегенералу Стратимировићу, коју вест
донесе, иначе пазљиви Вандерер. Најлепше је
било, да је један другог питао, ко је био у
посети код гореспоменути особа и нико од
омладине, а баш и од остарије, некако јав-
но да је био. Услед тога отпрatio сам и
блату а и Вандереру исправке, но до часа не-
знам хоће ли исте примити, а да неби Срби
у главној вароши хрџаво о нама у провинцији
судили, убрзо сам јавити вам, да ниједан Ср-
бин у тој депутацији био није, а ако је ко
патријара посетио, то је могао приватно учини-
ти, ал онда није умисно да се у блату пише
како су бечки Срби, и они из околине доју-
рили да поздраве човека, који недавно пре-
тише народу бичем, а може бити и муњама.

Фр.-Блату сам реко, да Срби Бечки једнако
као и слободумни Бечки Немци недрају
крвљу већ архијерејске болести хоће да лече
и неби ради да се сматрају као назадаци а
„Вандереру“ писао сам да незнам о депута-
цији госп. Стратимировићу, и молио сам га
да констатује, да ниједан члан омладине није
био у депутацији а зашто не расчленио сам
му овако да у самим начелу омладине лежи
противност таквим депутацијама набрајајући
му да је цел омладине на основу истине са
помоћу науке а не са мониторинга напредак
ерштва постигати, и приметити сам Стратими-
ровићеве речи о Етвешу, Милетићу, Субо-
тићу и Павловићу. Последња дерута на берн-
конференцији народне банке са нидерестерај-
хише ескомит листом и англо Аустријском
банком и кредит листом неугиша узбуњене
бернчанце већ и тако поплаши да неке акције
изгубише до 200 акције, и то не само млади
банак већ и стари заведења, и зато јер мо-
раде кулиса стари завода акције или прода-
ти или са жртвама заложити, да покрије
разлике које ју стигосе на новим заведењама.
Јуче славио је чешки „Лумјер“ „сечацки спо-
лек“ овде дан „Хуса“, на најојачаји начин
јер се скупи све што од интелегенције негде
у Праг да прослави даље тог славног просве-
титеља, који сто година пре реформације, при-
прављаше свој и све друге народе, који хте-
доше слушати, на исту.

Београд 24. августа. И да ме саме
прилике, које ово дана у нас наступиле не
изавиљу, да коју речем о нама, ипак би ме
покрнула и сама значајност овога дана. Данас
се у једном крају раскомадао Српства, у
Кикинди, искупили бујни младићи по духу и
ерцу, да још јаче скопчају коло омладине наше,
те слике потоњег уједињења васкојског Срп-
ства, да још светлије изнесу на видик мисао
вену. Прилике, у којима се састаје мучне су,

јер не само што омладина са два висока места
доби одговора, да „нема никог свога“, до ју-
наштва и срдашца свога“ још и поједини ка-
рактери, доскорашњи стубови овдаш. омладине
вером преврћу. Задах полутанства, окужује
редом једног по једног од дојучерашњих пред-
ставника оvd. омладине. У нас се, као грм из
ведре неба, појавише неки саветнички „назори“
нека status quo-ска начела и уверења, да чисто
човек не може да разавна у ком је стању,
да ли у стању Видованаца и полузваничних
полутана, или у стању свесних бораца за на-
родна права а против турске брижљивости
над њим. Дојучерашњи наши ауторитети у
предначењу слободним мислима и речима са
полузваничним обликом скромно питају омла-
дину шта она мисли — не о свомо раду у ово
мучно доба, кад од београдске владе црн, а
од мађарске владе папрен комад добије већ је
пропитују, шта ли она мисли о садашњој влади
у Србији или да се а La Василевић изразим,
шта ли мисли „о законом поретку, који сад у
Србији влада.“ Дојучерашњи борци за слободу
штампе без сваког сужавања и гњечења са
професорске катедре у великој школи позиву
омладину, да подигне противничку руку на
сваког оног, који би се усудио да писне против
„законом поретка, који сад у Србији влада“,
т. ј. против цензуре, полицијских шпијундука
и т. д. Дојучерашњи приврженици грађанске
једнакости и равноправности позиву српску
омладину, да свечано призна ону тачку из
устава, где се већина њених чланова из „Ср-
бије“, као што су чиновници, професори, пра-
вогоступници ускраћује право, које остала
деца српског народа имају, т. ј. да могу бити
народне посланике, а и сами бити изабрани.
Дојучерашњи крвни непријатељи свима онима,
који одричу вредност народу, и који би хтели
над њим да турсору, под маском омладинског
чланства, позиву младо Српство, да свечано
удари свој печат под ону тачку устава, где
се вели, да председника и подпредседника
скупштинског не бира сама скупштина, и где
на свака три окупиштинара долази — да се
најблажије изразимо — један владин човек,
назад, — што је најглавније, — они исти
људи, који као одборници на прошлим омла-
динским скупштинама потписаше своје име под
најсвечанију одлуку, да је поље омладинског
рада чисто књижевно — просветно, сад је по-
зивљу, да за се недостојним начином ступи
на политично поље. Од куд на један пут та
потреба? Узор „проданих душа“ „Видов-дан“
најбоље је показао шта ти предлози значе чим
је својим лисичијим језиком с највећом прија-
тељском услужношћу, изрекао оно, што се „у
Србији“ (о којој дотле с потсмехом говораше)
предлаже омладини, на коју је тај исти хаме-
леон најцрње клевете износио.

Но нека знају ти поздрављачи омладинске
четврте скупштине, да су при оним њих-
ним уверењима, од праве, неподмитљиве
омладине далеко, врло далеко, и то много даље,
но што су они од „Видов-дана“, те „гладне
мачке на слагини масној.“ Омладинско име не
да се бесветити зарад фотелских убојења каквог
полутана, који се већ почео запајати галира-
шким духом слободне, грејући се на зубатом
сунцу полутанства. Коло Србије узданице
омладине — није стецилиште партајских удворица
или незадовољника, те да се сваки њом за своје
ниске целије може служити. Радња српске
омладине — на ма у како тешким се прили-

науке: Хидрографије т. ј. описивање вода
нашој земљи, што је врло важно по бро-
дарство и трговину. Географија је такође много
добила Хумболтовим радом.

После својих великих трудова и радова
умрло је Хумболт 1859 год. 24. априла у
Берлину. За спомен тога дана скрвала је па-
риска академија наука медаљу, на којој је с
једне стране стајало написано „највећем
научењаку свога столећа — осно-
вачу опште физике земљине кугле“;
а са друге стране, покрај попреча стајало је:
„с називом: нови Аристотело.“ Што је
Аристотело био за стари свет, то је Хумболт
за нови.

Толико за спомен томе знаменитом писцу
чији рад није био само својина онога народа
у коме је он пописао, но добро свију народа.
Познавање наше мајке земље, њених проду-
ката, својина и т. д. то је најлепша сврха за
човека који мисли, па с тога нам се ваља
неће замислити што водимо нашет читаоца у
друге пределе, где су други обичаји, вегета-
ција, животње и све остало, али где опет
живе људи који су по најсветијем начелу
браћа наша.

Човек је свуде везан за природу. Ова му
је давила, добра мајка која га кара и милује,
кавни и награђује, а човек не може без ње као
и свако друго одојче — па с тога ваља да
је и позна.

Ми саопштавамо овди извод из једне скице
Хумболтове о водопадима: Атурсес и Мајнурес.

*) В. Alexander N. Humboldt. Ein Lebensbild für
alle Völker der Erde. Од О. Ула.

кама вршила — мора заувек бити онако исто
свегда и непокрена, као и мисао за којом се бори.

Л. Одеса 20. авг. 1869. Узајамност ју-
жних племена, налаже ми у дужност, да вам
јавим нешто, и о браћи Бугарима, како они
на пољу обштенародног интереса труде се да
користећи се духом времена раде оно, што би
у рачун напредовања свог народа било. Одавно
су учони људи рекли, а то нас и наука учи,
да где нема борбе (трвења) ту нема топлоте,
је пак нема топлоте ту нема ни живота. Исто
као што је тамо код нас, та света идеја, ује-
дињена омладина српска, кад је се породила,
из прва наилазила на одпор мрачњака и пре-
потопни философа, тако и омладина бугарска
данас мора да се бори, противу остарели и
огрезли начела, противу клике собичњака и
изрода, који утемелјивши се дадоше јаки ош-
пор омладини, но кад их омладина савлада
својом неуморном борбом, ево их сада, да јој
подривају темељ пањкаљем и подметањем код
разних политичких власти, само како би они
могли боље вршити егостичне своје тежње,
а народу? та народу како било!

О њиховом подривању нећу рачуна водити,
та то је једна те иста фела београдске и но-
восоадске крокодилске клике, зато о њима го-
ворити, било би губити време бадава, него ћу
се вратити на рад омладине бугарске.

Неуморним трудом познатог вам бугар-
ског патриоте, ево ових дана у Одеси изиђе
пројект и штатут за бугарско књижевно
друштво; главна цел томе друштву јест:
распрострање просвете међу бугарским наро-
дом, и по могућству да се ради о што бољем
благостању бугарског народа. Члан овога дру-
штва може бити сваки Бугарин ма од куд он
био, а тако исто и сваки странац може бити
почасни члан овога друштва, који би друш-
твеном штатуту подврши се хтео. Чланови
тога друштва деле се на: дјеловитељне, до-
писне, покровитељне, основатељне и благода-
тељне. Ето вам главне тачке овога друштва.

Из овога увидићете да наша браћа Бугари
незаостају за духом времена, за овим веком
борбе, него ступају напред, и боре се противу
мрака, као и остали народи. Истина је, да
би то друштво одавно започело свој рад, да
није било препона, које и ако су многе савла-
дане, још их на жалост много остаје да се
савладају.

Између остали бугарских општина у ино-
странству, засад можемо рећи да је најрђа
букарешка, с тога, што је ту легло противној
клици, којој још за сад није се могло из руку
изтргнути, већи део капитала, који лежи без
ипакве користи, и употребљен је на приватне
интересе речене клике. Ту вам је и странка
она, која видећи се при пропасти, отимље се
како би опет могла се на врх дићи, да про-
тура како још своја морска начела, и да сеје
раздор између једне и друге странке, па баш
та странка је узрок што омладина бугарска
није подигла победу однела, зато што потај-
ним и дволичним улагивањем, знала је до да-
нас провлачитисе. Друге општине као браилска,
галачка и одеска, неке се поносе, што су у
оној прилици сада показале здрави разум, и
љубав к отачаству, појмећи добро задатак, који
јим отачаство у дужност налаже. Између оста-
лих вредно је споменути овде, да г. Мироно-
вић, одески трговац обећао је дати 30,000
рубаља на ову цел, да богда се оваки родо-
љуби иладили, а г. Мироновићу сјајан спомен

Водопади реке Ориноко, који се зову А т у р-
рес и Мајнурес далеко су чувени, али их
је мало Европца видело.

Утисци које оставља у нама природа, несу
толико одређени самом особном предела,
колико самим осветљењем према коме излазе
брда и равнице час у етерском плавиљу небес-
ном, час у сенци ниских облачића. На тај
исти начин утичу на нас и описивања при-
родних сцена, т. ј. она утичу на нас јаче или
слабије како се кад са нашим осећајима —
мање или више — слажу. У дубљини осетљиве
душе огледа се живо и истинито физични свет.
Све што карактерише какав предео, као што
је: обилежје брегова који у даљине граниче
хоризонт; мрачност густих шума; шумска река,
која бесно јури и пенуши преко врхова и
одсека — све то стоји у старом, тајанственом
саобраћају са душевним животом човековим.

На томе саобраћају основан је благороднији
део уживања што нам га природа даје. Нај-
већма осећања њену величину, најсилније утиче
она ва нас у тропском свету, под „индиским
небом“ као што вваху у средњем веку климу
топлого појаса.

Западна струја и тропски ветрови олакша-
вали су пловљење кроз мирни морски рукавац
који се шири у широку долину измеђ новог
континента и западне Африке. Пре но што се
опаси обала види се како таласи ударају један
о другог и крхају се један преко другог.
Лађари, који нису познати у тим пределима,
закључили би да је ту вода ужасно дубока,
или би помислили на избијање слатких извора,
или што је у средини океана између антилских
острва.

остао у потомству његова народа, слава му!
И други се нису оглушили, него сваки Буга-
рин живећи у Одеси, дао је што је могао на
овај жртвеник просветни. И по другим оп-
штинама доста је се сакупило, као на примјер
родољубкиње браилске скупили су међу собом
7000 франака, а ћерка и жена трговца Цено-
вића у Букурешту дале су 600 франака; ди-
жете је 300 фран. приложило својевољно, по-
што је од оца измолило за аљине — живиле.
Резултат нам показује, да Бугари у сличним
околностима вазда се боље показују од нас Срба.
Ево вам још једног љубопитног примјера: у
једном селу бугарском, кад је се куло тај
новац, приложила је једна бака 1 грош, то-
лико је и имала, и обвезала се је, да ће то
сваког месеца радити; тај грош добива месечно
што гаси свеће у цркви, живила бака, која и
свој задњи залагај прилаже свом народу. Од
свега скупљеног новца, до сада има до 400,000
франака, тако, да просветно бугарско друштво
може већ одпочети сјајно свој рад. Живили!
Ове године пак започимље бугарска омладина
да држи своје годишње састанке, прва скуп-
штина њихова биће 25 септембра ове године
у Ибраилу; срећан јој да бог да био рад, а и
наша браћа Срби и омладинске разне задруге,
требао би да пошљу на ту скупштину по
једног или два своја члана, како би учество-
вали на скупштини тој, да узајамним спора-
зумљењем, ми јужна племена сложке прегнско
нашој цјели, а слогом и споразумљењем нај-
боље се то постизава, без тога вазда ћемо јед-
ни другима сметати развијање народно. Осим
овог друштва, овде у Одеси појавило се је још
једно друштво, које има цел да потпомаже
југославенску младеж у изучавању. То су дру-
штво основали многи родољуби руски, чешки,
и југославенски; но при оснивању штатута,
породила се велика препирка око назива; једни
су хтели, да се називље то друштво југосла-
венско, други славенско а трећи славено-срп-
ска. Славено-српска партаја, никаквог поми-
рења није хтела, и кад отаде у мањини, од-
рече се свега, и нехтеде учествовати више у
седницама, други пак су се намирили и остаде
јужно-славско друштво или фонд. Штатут је
послап већ на одобрење у Петроград, и мисли
се, да ће ових дана припоети. Осим те главне
цели, друштво ће то трудити се, да заведе
једну читаоницу и библиотеку, а и јавна пре-
давања држаће се, како би прости народ се
пренио и разумео дужности, које има према
човечанству и свом народу; и за то друштво,
можемо највише захвалити извесној браћи Ру-
сима и Бугарима, а на врло малу част служи
понашање Срба далматински и шумадински,
који су и овде у пркос немогућности, хтели
да покажу своју тврдокорност и сањарску
егемонију.

Ево вам све о Одеским стварима, а у бу-
дуће ако буде што ново, јавићу вам, особито
о „Бугарији“ која до који дан одпочиње свој рад.

У Вршцу 20. авг. Да је ова, једна од
најилгобројнији оовострани српски општина
дуго времена ћутела, и то тако, као да је или
баш сасвим онемела или да у себи живота не
осећаше, то, држим дасте овом жалосном по-
јаву и сами сведок.

А да збиља код нас, баш у овој мери —
која би оване следствена била — није дремеж,
покареност и нехатност овладао, то сведоче,
успркос мучању нашем на журналистичком
пољу, — пољу знака живота — поједина дела

Што ближе гранитским обалама Гуаниним,
то све јасније видимо широко ушће једне
силне реке, која изгледа као језеро без обала
и која у наоколо обкољава океан са слатком
водом. Зелени речни таласи, који су у дубини
бели као млеко, контрастују чудновато са
индиоплавом морском бојом, која је јасно обе-
лежена речним таласима.

Име река Ориноко (као што су је назвали
први пловци, и по свој прилици погрешно)
непознато је у унутрашности тога предела.
Народи који се још наладе у стању животињске
дивљачности означавају само оне пределе гео-
графским именима, који се могу лако проме-
нути с другима. Амалонску, Магдаленску и
Ориноко реку називају просто реком, великом
реком, великом водом — а на против они који
живе по обалама имају имена и за најмање
поточиће.

Струја, која убуђује Ориноко, између
јужно америчког континента и острва Три-
нидад, тако је јака да лађе са распетви
једрима и при западном ветру једва су у
стању да је савладају. Тај пусти и страши
предео зове се: жалосни заљив (Golfo
triste.) Улаз се зове: аждахино ждрело
(boca del Drago). Ту се подижу поједини
врхови измеђ пенушних таласа. Ти су врхови
високи као торњени. Они означавају стари
стенски вид који је река пробрала и сајединила
острво Тринидад са прилежјем Парије.

По овоме пределу пошао је и уверио се
је дрски Колон да има америчког конти-
нента „толика множина слатке воде, велики об,
може се скупити само у дужем току какве

Подлистак „Заставе“.

Водопади на реци Ориноку.

од

Александра Хумболта.

Пре но што иређемо на опис самих водо-
пада нека нам се допусти да кажемо коју о
самоме писцу.

А. Хумболт рођен је у Берлину 2. септ.
1769 год., дакле истота дана ове године на-
вршује се сто година како је Хумболт света
угледао. За тај дан спремају многе европске
и америчке вароши сјајне светковине, којима
ће да прославе дан највећга научења свога
сталећа; човека који је радио ва највеће до-
бро целога човечанства, а наведе за науку.
Хумболт је радио неуморно још од своје ране
младости. После његова рада било је: Упо-
знавање земље и њених становника; ис-
познавање већих природних закона,
који владају светским телима, љу-
дима, животињом, биљем и минерали-
ма — даље опис дотле неописаних
земаља и њихових производа; упо-
знавање оновим народима, њиховим
обичајима, језиком и историјским
траговима културе. Рад тога пропото-
вао је Хумболт велики део света, борећи се
са највећим ветровима и опасностима, па и опет
је зато неустрашиво следио својој мети. На
снежним врховима Анда, Хималаје, на из-
ворима Оринока, где је Хумболт први од Ев-
ропаца ногом ступио, остао је он веран своје
љубимцу — науци и природи.

Овим тога Хумболт је творац једне нове

...koja, koja sa svog zamaha i vaznosti nenđu
u priloz samo mestnu nashu, veš opšte srpsku.
Na prvome mestu od ovi dela nash, do-
...svetkovina pevackog društva i poslednja
...predna glavna skupština crkveno opštine;
...kao u ostalim, tako nash ovim prilika
...posvedočismo, da smo kao Srbi sebe svесни.
No istinu reћи u koliko se mi kad i kad
na opšte narodnom poљу zastai i u puñoj
мери будни i свесни претставимо, па тим при-
ликама до деп успеха дођемо, у толико жали-
боже од срца исповедити морам, да се успе-
вања овакова скоро никада код нас и на наше
местне околности применити немогу. И тако
је с тога тај ужасан факт код нас, да смо,
баш ни тамо ни амо већ право робље овдашњи
Немаца — млого горог од себе. — Ал пожу-
рићу се да о овоме првом идућом приликом
коју рекном.

Да, после оне мртве тишине настаде код
нас најживљивије кретање. Долазак др. Свето-
зара Милетића, покренуо је као неком електри-
ком скоро свеколике Србе наше тако, да су
обила овом приликом онакову свест очитовали
коју морају и страни елементи с респектом
напомињати.

Ал одма после овог по Вршац незаборављеног
момента наступи и други, — но-у којом
совулаге свој ноћи — мрачњачки — кркет
одпочеше, илдећајући из развалински пукотина
и рупчуга своји; — црне кртине почеше, на-
родном свешћу огледало и утврђено земљиште,
засађено поштењем и одушевљеним родољуб-
љем подривати и поткопавати. Па у колико
у првом тренутку ни помолити се несмодеше,
у толико као да енергичније на посао нава-
лише. — Ово нужно јато, у свом нечувном
гадном делу, предвођено беја од већине наш
адвоката. Адвоката — интелегенције! — ре-
ћићете: Да, ал тако тужне и жалосне, какве
је у српству равне нема.

И зашта, јер осим тог што већину од
них као да је богиња минерва врло слабо
својим знамењем одарила, и што о свачем као
да више појма и познавања имају, него као
ориска интелегенција о својим народним ства-
рима.

Ми само с тим још неможемо на чисто да
извијемо, да ови људи поред тог, што се пици
за одбрану и боље унапређење народности своје
на браник неставили; који камилавци, свакој
влади, сваком систему и сваком се ђаволу
који би и најмање влашћу располагао, на нај-
донијину услугу понуђавају, а који се при-
адокатицању свом ни најмање на лоше ма-
теријално стање нашег света не осврћају, већ
у погледу наплаћивања као с најмућнијим
кавалером поступају, па и опет су од свет
тог — ма с којег гледишта узео — жобраци.
Које вршачке Србе Немцима издао и продао,
и због кога 10.000 Срба данас овде као робље
животари? — Питај ону познату двојицу што
играше улоге вођа! (Но рекох о овоме други
пут.) — Ко се најрежније заузимао, да се за-
брани прангијама при доласку и бављењу Ми-
летића, гудати, а које варошког капетана
најврше нападао и кинио толико што овај по-
менутом приликом није строгим и самовољним
политајским мерама, једно 20—30 грађана
поватрвати или поубијати дао? И ко се успркос
овоме ипак онако полтрсовски изговарао и брани-
о? — него и опет токорсе интелегентан
Србин — чиновник, — брат већине адвоката.

Бу за крунисати једно од најподлији дела
реке. Земља с које долази ова вода мора да
је континент а никако острво.

Као што су мислили другиго Александрови
прелазећи преко Парализуса, да је
Индус, у коме има много крокодила, један део
Инда, тако је и Колон мислио да је нови кон-
тинент источне прибрежје Азије — јер њему
лебеше повната звијоцимична подобниј свију
производа који успевају у подној клими.
Пријатан вечерњи ваздух, етерска чистоћа
звезданог неба, балеамски мирис са цвећа, кога
су довејавали ветрове са земље, по свему томе
мислио је он, да је близу рајске баште, да је
близу светој колевици човечанског рода. За
Ориноко мислио је — по старој басни — да
једна од четири река које долазе из раја, да
вадију биљем обасуту земљу и да је разведе.
Ово појетско место из Колонових путних бе-
лежјака, или из писма које је он писао Ферди-
нанду и Изабелли из Хајти (октобар 1498) од
особатог је психичног интереса. Оно нас учи
да се отгарајућа фантазија песничка појатнује
у откривачу света, као и у свакој другој ве-
личави човечијег карактера.

Кад погледамо на ону множину воде што
је доводи Ориноко у атлантски океан, онда
нам се цераћа питања: које је највећа од
јужноамериканских рика, Ориноко, Амазонски
или Лапата? Питање је несприделено као
што је и сам појам о величини. Најшире ушће
има Рио де Лапата; у ширину износи 23
географ. миље. Ал ток ове реке није дуга-
чак — а што се дубине тиче то она смета
бродовимб код вароши Бунос ајроса, јер је
ти плитка. Амазонска је река најдужа. Од
невога извора, у језеру Лаврикога, па до

своји, учини извесни број адвоката, савез
Разуме се да удружеом снагом што извесније
поштено предузеше наше црквене општине,
— које беше одушевљеним пристајањем свег
становништва нашег подупирано — осујети.

Елем људи, који су ову општину до овог
сузног стања својим међусобним гложењем и
трвењем дотерали; људи који Србе у два та-
бора поделише, који себе као дивушмани го-
нише, а своје партизане и оне за себе — на-
говарањем придобили људе — као бесне ке-
рове једно на друго натуткиваше; — који
једну странку на другу онако фанатизоваше
да скоро непомирљиви непријатељи постајаше;
— ти исти људи, кад Србима слоге и спора-
зумљена као парче хлеба требаше, кога је
само од њивог измирења зависила, онда се
најжешће протериваше, и сотим улупшаше,
да Немци онако сложни свуда победеше, а они
да би један другог са знања сгурали и себо
на исто уместили терали су тако на крајње
себичне користи своје, под фирмом, „за бољак
свију нас“ да се надметаше: ко пре да с
Немцима пактује. Ти исти људи велим сложнише
се данас, али зашто? не да Србе у општини
спасу, већ да им као рођеној браћи својој
ногу подмету, да им за врат стану; сложили
се да нас раздвоју, и да нас између себе
погложе, јер им слога наша — браће своје
— не годи. Могули се дакле и оваке паклене
душе људима назвати?! —

Хоћеју они адресу поверења патријару!
Али како и неби, кад неки врло често масте
брке код владике, те за оно што тутун по-
пуше и каву попију, наплате само са удивичким
„целовањем деснице.“ Па који се управо у
овоме отдикују? и опет: мало пре речене
(бивше) вође једне и друге месне странке.

Да силне се на броју конференције држаше,
док најпосле до неке изјаве дођеше, која их
онако карактерује, какви управо и јесу. Па
да их чујете ил да им разлоге знате! Ко, јер
ако имена и на најкраће изводем, то се бојим,
да стомак непокарвите. Но узмите, на пример,
за поменуто адресу већају: Бр. 1. који и
сам вели да Србин није, већ Бугарин, ал ја
би рекао ренегат, јер мало што нам цео суд
неће помаћарити; бр. 2. човек до скоро „неу-
тралац!“ а ово су чудни свеци; уживљен у
баховском духу! дакле полуђерманец; бр. 3.
што му од једрине разлоги све цијуче, иначе
годинама благословена старина; бр. 4. ха,
дворјанин? не већ, — чанколицац владике и
проте, иначе свако после подне врло распо-
ложен; бр. 5. због учестаног — јачег но иначе
— трепљања није кадар да све види, но при-
читава „П. Лојда“ надокнађује обрљавањем;
бр. 6. подмесна млађа фигура, која до скоро
Суботаћа у небо дизаше; бр. 7. мало старији,
но оба у реду нуле, ток што су ту да коле-
гијум испуне, а као „дубок“ дметите овом
живушком (па да су они „чисти“) броју и оног
живијалног правника — врсног сина свог до-
стојанственог оца (квисторитарног фишкала)
који дршчући и пред пандуром, само што
изушћује себи силне и равне речи као: „лоле“
„банкроти!“ (а зар може већет банкрота бити
него што је он умом и разумом и наиме „че-
лик-карактером.“ Осим овог пак још 1. манита
и 2. занешевљака (из госпоцка реда.) Па ето
вам „свет потресајуће клике!“

Та имали дивније слике и згоднији карак-
тера, да се „галерија“ назови поштењака и нау-
чењака испуни!
излива износи њон ток 720 геогр. миља. Њена
је ширина по негде као у Рајна код Мајнца.
Ориноко је на своје ушћу много ужи но
Лапата и Амазонска река — а дужина Ори-
нока изнесе, по астрономским посматрањима,
280 геогр. миља. На јадно 140 миља од ушћа
у унутрашњости Гуане, износи ширина исто
реке 16.100 стопа, и по као је вода велика.
Та периодична набујавања уидижу површину
Ориноко сваке године на 28 до 34 стопа изнад
најниже тачке кад је воде мала. Да би се
тачно сравниле ове грдне реке, које просецају
јужно америкашки континент, нема још
довољно материјала. Да би се то постигло ваља
исушити процил речних корита и брину реке
у свим њеним деловима.

Ориноко са својим још неиспитаним рука-
вцима, са својим правилним опадањем и набу-
јавањем, са множином и величином крокодила,
много је налик на Нил — а оба се реке још
и у томе слажу што дуго јуре кроз жму
намеђу гранитских и сијенитоких брегова, док
не дође до пустих обала, где полако теку. Од
Брежњог језера код Гондора у аблеинским
Гојама адлима, па до Сијсне и Злефан-
тине пробира један рукавац од Пила (зелени,
Бар-ел-Азрек) између брегова од Шангале
и Сеноара. Тако извире Ориноко из јужном
одсеку ових планинских ланаца, који се про-
стиру између 4-тог и 5-тог степена северне
ширине, од француске Гујане па источно према
Андима Новоградским.

(Продужиће се.)

Но идућом приликом (ако нужно буде)
гледају да ову свиту верни робова свог ло-
шег „светог“ господара што верније и израз-
није фотографисамо, а догде ће затим настати,
да се у недостатку код највештији фотографија
успршимо.

Сад долази чета на коју се ослањају и која
треба да им „отличност“ фирмама позајми.
Овде су 4—5 од „во времена она рођени“
трговаца и занатлија, који су иначе од оне
врсте људи што хлебу веле: „лези да те једем“
а свету: „та манте нас да мремо.“ У осталом,
свет, родољубље и пожртвовање, то су за
њи кинеске ствари. Осим овог, ако се што из
које „мале“ улони, а као сурогат свему „уши-
ши га и сам“, па растрбуни одма по „На-
предку“ „Видов-дану“ и „Лојду.“ — Али и
куда би чума но у свој род. —

Онај се други названи вођа — Бугарин —
при кулењу потписа за адресе патријара
отликовао, јер осим знојаваг труда и рада за
ово красно дело, тако је полицијом и панду-
рима располагао као да је збиља он капетан.
Ето чимјим уливом полиција теде покора пра-
вити, ето које припомогао и сутицао у осуди
грађана нашег Т. Ђорђевића.

Ево прилике, при којој се већина адвоката,
онако манџестовала какво у право и јесте;
ево велим прилике де једном својим родољуб-
љем и поштењем на среду извише; ево, де
се као подле издајнице представиле! — посве-
дочите на најјасније да су нас продали; —
да су снами досад само за своје себичне цели
трговали, и да им до бољка и напретка своје
рођене браће ни најмање не само стало није,
већ као што их сад видимо, да су кадри осим
са Немцима и самим се ђаволима сложити, само
да нам свет убију, да нам слогу подрију.

И ови се одроди усуђују на своја гадна
уста — подизати хуку и бруку на оне мужеве
нарада, од кога у свачем тако далеко одстоје
као милећи мрави и пузећи црви; — који до
данас ни једном речом што у прилог на пољу
унапређења народности наше не допринеше. —

Браћо! крајње је време већ да на пут
спасења нашег, и у општини овој и ван ње
извишемо. Земљиште на којом се налазимо у
толико је расчишћено, да сад само до нас
бољак наш зависи. —

Даклема напред! Покажимо да имамо свести,
поштења и искрености!! Поведимо се само,
без људског порока овог! — А одродима на-
шим стављајмо увек — сваком покрету њи-
вом — овакови бедем на сусрет, око којег се
потрошати морају.

Шњима свестан и поштен Србин несме ни
саветовати се ни преговарати, јер би то —
не само скврњило понос његов — већ би и
сумњиву сен на њ бацало. Не бојмо се јер оу
они нас ради а не ми њи овде. — Боли нас
браћо, јер смо пред онима, помоћу те чорде,
понижени, који у свачем далеко под нами стоје!

Нема ту извинења ни оправдања, па ма се
како у будуће копрцали, већ ако који и буде
оним путем пошца, куда сви ми и остало Срп-
ство корачамо, то нека га, али за нами а ни-
пошто пред нами.

Док ови људи (знања и равнања ради,
изузимаю ону врло малу неколицину адвоката,
која о народом држи) за љубав владике и грч.
ор. патријара — које народ по њиховим за-
слугама „благодосиља“, и наш сам опстанак у
гроб обаљују, догде шњима заједничке радње
више нема! Та ено им последњег рада, при
којем људе силом у стан, до данас бар ни овде
званог адвоката — за јаван живот, животареће
телесине — довлачише, те кријући се запла-
чеше се у мрачне одаје, да од њих потписе
ивнуде. У пркос томе што они врло добро
знају да само к. . . и злочинци таје, криум-
чаре и varaју. А да су уз све ово и без стида
и срама, да су надринаучењаци српски на-
зови интелегенција наша, то им гнусна тела
њива сведоче, која их од свију остали по
звану браћа своји луч.

А наш задатак од сад нека тај буде, да у
колико можемо гласом својим допринесемо,
да до оног положаја у општини и народу до-
ђемо, којег 10000 Срба с достојанством зау-
зети требају, и строго ће мо сваког контро-
лисати, па и потрудићемо се, да сваког без
одлагања као издајницу житошемо, који врдао
буде или који у наточ поштењем делу ради.

Па зашто на страну и даље са обележеним
и окаљаним, јер ови обично и са зависношћу
својом, по околностима радити морају.
А од нас нек је себичност, славољубље,
користољубље и отимање за првенством далеко,
јер који је ма скојим од ови порока удружен
тај ће ма кад странпутицом поћи.

Браћо! стресимо са себе окове, у које нас
је свест наша сапела, сперимо са себе грђу,
с којом нас — вештим виговима, скроз се-
бичне душе, наши бивше местне партајне
вођа — замазаше, да слободни с уздугнутим
челом и са Србину својственим народним по-
носом: исповедамо јавно свету на видуку
наша напредна и дапашњим времену одгова-
рајућа начела; — не презајмо, као ова наша
клица хукани синова, већ напред!! ка оној
мети камо сво свесно српство тако исподниски

корача, а де је и достојно место нас крајни
бранилаца — у броју од 10.000 Срба.

Елем на јаван збор на отворен договор!
па ту ћемо лека потражити!! Јер погледајте
браћу чоше, докле све јавним нитивима не
успеше, а светост свеколиком народу свом до
тог врхунца уздигосе, да данас један другог
сами контролишу и стражаре; па авај и јаој
ономе, који ма само кукавички презао буде.
Е сад помислите, шта би се са овом заблуђе-
ном назови интелегенцијом у Ческој дого-
дило!! —

Извините бедне слике скутоноша грч. ор.
патријара, јер се с вама другојаче неможе, а
што ми се по некоји опорији израз подкраде,
то се тим тежите, јер је из покојног „лајб-
органа“ његово „светости“ а молитвеника ва-
шег верног снимен. Но ви сте читајући ту на-
караду, (која обрецује, да ће се — свакако
ваљда помоћу народног фонда — и опет по-
вампирити) на таке деликатесе саовим навикнути.

ИЗЈАВЕ ОПШТИНА.

Ваша Светост!

Поред највеће наше наде, да ће се једном већ
наше од давнашњег доба забатајене народне ствари
у ред довести, и у корист народа србског решити,
— немилу нас је изненадило глас о распусту у од-
гођењу србског црквеног сабора на неизвесно
време, кои је ваша светост као председник сабора
проузроквала.

Тако самовољном поступку ваше светости, при-
нуждени смо наше неповјерење и негодовање изја-
вити, и усајамо жалбу од стране 29 народних по-
сланика, и уједно светљано протестујемо против
распушта црквено-школског сабора, и због тог до
сад проузрокване саборске трошкове нит одобра-
вамо нит такве носити хоћемо.

Исто тако неодобравамо што је ваша светост
без икакве нужде примила наслов „грчко оријен-
талног“, а одбацила наслов србског патријара, јер
србска црква никад није текала за „грчко оријен-
талног“ а за србског патријара све до сад.

Неодобравамо ни клерикалног страљика, која је
уз вашу светост пристала, што је много допринела,
да се сабор уништи ил одгоди, и чрез то раздор
између србства посеје.

Даклема наша би искрена жеља била:

1. Да се ваша светост као начелник клерикалне
странке са народним посланицима испрено помори,
која би измира за народну ствар од велике кори-
сти била, јер смо подпуно уверени, да је поступак
народне странке поштен и користан за народ.

2. Да ваша светост одгођени сабор што пре
поводе.

3. Да ваша светост расписе нове изборе за она
места, чији су посланици мандате положили, и то
слободни избори да буду.

4. Да ваша светост настоји, да се при слобод-
ном избору посланика у Срему и војеној крајини
све препоне — што слободном бирању на путу стоје
— уклоне.

У идућој надежди, да ће ваша светост ова наша
праведна захтевања усвојити и с народном се стран-
ком поморити.

Из ванредне седнице православне црквене об-
штине држане у Ст. Паланки 24. августа 1869.

Цјелуђују свети десници једног ваше светости
верни синови у име обштине председаник Јован Сто-
јаковић, подпредседник Стеван Георгијевић, Иљја
Костић перовоћа.

Чланови: Стеван Добрић, Ђура Стојаковић, Тима
Тадић, Милован Лемаић, Димитрије Димић, Павле
Марцикић, Јеврем Шијаков, Ђура Јамушаков, Стеван
Милаковић, Јосим Гришић, Стеван Ненадов, Петар
Савић, Јован Ристић, Гага Бичански, Гаја Шијаков,
Стеван Шијаков, Тодор Босић, Јоца Плавшић, Ђока
Абаџић, Милош Девић, Петар Радоњић, Ваца Миш-
ков, Лука Груић, Тодор Вацљак, Јован Кузмачев,
Мија Весков, Стеван Мишков, Лука Малетин, Јеца
Тадић, Ђура Шијаков, Максим Милошев, Иљја Шиљан,
Петар Киртић, Срећко Ружић, Јован Јовицић.

Високопоштованој Господи посланицима народне
странке.

Неочекивани самовољни распуст србског народ-
ног црквеног-школског сабора од странке Његове
Светости грчко оријенталног патријара здраво нас
је изненадило и увредило, па баш онда, кад је на-
лазло, одавна дочекану згуду на добро употребити,
небља се једном од вајкадашњег доба већ забатај-
љене најважније народне ствари у претрес узети и
у корист народа решити могле.

Доленисана србска црквена обшттина тим себи за
дужност сматра, нама високопоштована господо,
кои сте се за народне ствари у време црквеног
сабора у Карловци својски и мудро и са највешћим
родољубијем заузимали се, наше подпуно задоваљ-
ство и поверење изразити, у надежди да ћете исто
тако по што сте до сад, тако исто и у будуће права
нашег народа, с највећом вољом, поштењем и луд-
ростују заступати и бранити.

Живели посланици народне странке, и да Бог
да, хиладили се такови синови србског народа.

Из ванредне седнице србске православне црк-
вене обштине.

Држане у старој Паланки 24. августа 1859.

Јован Стојаковић, с. р. председник Стеван Ге-
оргијевић, с. р. подпредседник Иљја Костић, с. р. перо-
воћа. Чланови: Филип Димић, с. р. Милош Девић,
с. р. Гаја Шијаков, с. р. Мија Поштић, с. р. Лука
Малетин, с. р. Јеврем Шијков, с. р. Јосим Гришић,
с. р. Срећко Ружић, с. р. Јеврем Тадић, с. р. Ђура
Шијаков, с. р. Јован Ристић, с. р. Максим Мило-
шев, с. р. Стеван Мишков, с. р. Тима Тадић, с. р.
Иљја Нишић, с. р. Петар Киртић, с. р. Јован Јо-
вицић, с. р. Димитрије Димић, с. р. Стеван Јано-
вић, с. р. Милован Лемоњић, с. р. Паја Марцикић,
с. р. Стеван Шијаков, с. р. Ђура Памушаков, с. р.
Исидор Бочлић, с. р. Лука Груић, с. р. Лука Ма-
истин, с. р. Ђура Стојаковић, с. р. Стеван Добрић,
с. р. Петар Савић, с. р. Ваца Мишков, с. р. Ђока
Абаџић, с. р. Младен Шијаков, с. р. Тодор Јоџић
с. р. Јоца Плавшић, с. р. Ђура Топалов, с. р. Стеван
Ненадов, с. р. Гага Бичански, с. р. Јован Куман-
чев, с. р. Ђура Топалов, с. р. Мија Поштић, с. р.

Црквено-народни сабор ког смо давно желели би сазваи 1. јула о. г. и када се већ и конституирао и на тој нови био, да правоважне закључке у интересу народа и цркве доноси и заузваста стале праве и школе према потребама и интересу нашега народа у ред довести може, распусти га Ваша Светост самовласно, тим поступком погависте чувство народа окривљете право народно па и достојанство самога сабора.

Ми смо бодрим оком пратили сваки корак саборски и подпуно усвајаше протест и изјаву 29-орице народних посланика и јавно им хвалу изјављујемо на њеном одважном и мушком заступању народних жеља и потреба; а клерикалној странци и В. ш. Светости неповерење.

Напоследку изјављујемо и с правом иштемо:
а) Да се мандатаполагатеља места новим изборима подвргну.

б) Почем је Ваша Светост у самоме сабору изразила се да „слободне воље“ нема — те би и по вас и по народ боље било кад би се председништва на сабору оставили и на то место онога за председника признали кога би народњаци на сабору изабрали, тим начином неби се онда на сабору морали жести и народу „духовним бичем“ претити.

в) Да се народни посланици у крајини изабрати такођер на сабор позову.

Из збора државног у Београду у арадском протопису дана 21. августа 1869.

Аксентије Поповић, с. р. председник збора. Ђорђе Јаковљевић, с. р. председник местни. Стеван Боројевић, с. р. подпредседник местни. Светозар Белеклији, с. р. перовога местни. Јова Јаковљев, с. р. Алек. Кристофоровић, с. р. Јоца Коледин, с. р. Шанд. Јаковљевић, с. р. Милан Попов, с. р. Пера Жеравица, с. р. Тима Коледин, с. р. Васа Миладиновић, с. р. Ђира Јашин, с. р. Васа Игњатов, с. р. Ђурађ Недељков, с. р. Јоца Уверић, с. р. Мишко Бајић, с. р. Недељко Недељков, с. р. Паја Марјанов, с. р. Балдинска одборница. Ђорђе Татаровић, с. р. председник оросламошке цркв. општине. Стева Радин, с. р. Војин Мјатов, с. р. Стеван Арсенов, с. р. Миша Перић, с. р. Заступници оросламошки. Лазар Старчевић, с. р. председник десчанске цркв. општине. Милан Крајован, с. р. парох и бележ. црк. општ. Мака Моширов, с. р. тутор и одборник. Заступници десчански. Пера Давидовић, с. р. сирижки парох. Мака Недељков, с. р. Порфиреје Пакашки, с. р. Лазар Стојков, с. р. Алекса Миланов, с. р. Сирижки заступници. Алекса Ацков, с. р. подпредседник. сент-иванске црк. општине. Емиљ Ружав, с. р. перовога. Данило Павлов, с. р. Ново-Ст. Ивански заступници. Милић Вујић, с. р. подпредседник црнобарске цркв. општине. Стеван Баић, с. р. одборник. Заступници Црнобарски.

Опет лаж „Видов-дана.“

Познато је, да је „Видов-дан“ најмљени лист Пештански, који Мађарима у обште, а данашњој мађарској влади у Пешти на особ поје „за готове новце.“ Није му мало било, што је говево мађарској влади, кад је ова Хрватску и Славонију у своју торбу стрпала, већ сад јој морално припомаже, да и са крајном истоучини. Тактика је „Видов-дана“ у том проста. Милош Поповић превдео какав од Розена састављени чланак, те га штампа у „Видов-дану“, Розен, или Бан, који су у „Прес-бирову“ Београдског, телеграфичку то, или допису о том „Вандереру“, „Пештанском“ или другом ком „Лојду“, те тако измишљена лаж Милоша Поповића узме пут кроз остале новине. Кадкада да „Видов-дан“ себи дописе из Беча сквати, које Розен опет у „Вандер.“ и „Лојдове“ ескамотује. И пре смо огласили допис из Беча у „Видов-дану“, који је могао свој извор имати у главни познате србске парлаже, ког је сад у Бечу допуњају и парлажу у Бечу допуњају и подпомажу. „Лојдови“ веће ни рекламацију противу таки лажи да приме; тако нам „Н. ол. Лојду“ није примио телеграфску рекламацију противу вести о граници из Н. Сада дошешене. Међутим нама је слабо стало до тога, што Немци и Мађари, нарочито ког су осведочени непријатељи Србства, о нама мисле и суде. Само ћемо „Видов-дан“ да нашем народу износимо, какав је. Тако у „П. Лојду“ бр. 208. има допис из Београда, како „Видов-дан“ доноси допис из Беча, који се особито пажњом „Лојда“ препоручује, јер, вели „Видов-дан“ из поуздани извора своје вести црпи. Тај Бечки „Видов-дански“ дописник, као што сад из „Лојда“ видимо, уверава, да је „познати“ г. Милетић као агент Бечке реакцијне странке стао већ у договоре са заједничким ратним министром, да преобрази границу у самосталну провинцију, и то подкрепљује и тим, што „Застава“ границу правце позива, да бе недовољно у Угарску. Познајемо ми ту птицу по перју, од које та песма долази. Кад је та тица пре сама била у кавезу бечком, онда је певала да је Милетић агент мађарски, лист „Србски Дневник“ да је био мађарски орган; сад пак кад је иста птица у мађарском кавезу, пева, да је Милетић агент бечке реакције, и „Застава“ орган исте. Међутим и тој разгневаној птици, а и Милошу Поповићу лако би било то доказати. Кад су они са мађ. владом и кесом тако повати, лако ће им бити добавити од Мађара доказ за пређашње агентство садашњег уредника „Заставе“, па онда по оном: „кто једин брат“ могли би бар вероватност своје данашње измишљотине доказати. Ми пак немамо срећу, са ратним министром ни непосредно, ни посредно познавати се, нити смо

кад имали, нити ћемо имати каква, а најмање тајна и нечиста посла са властима. Шта ми о граници пишемо, то је нашем свету познато, и као што смо уверени, писано је из душе граничара.

Да је либерализам, и сам конституционализам мађарски компромитиран, и дискредитиран тако, да граница не би рада безусловно Мађарима и Мађаронима, грофовима и баронима у руке се предати, то је истина, али томе „Застава“ није ни најмање крива, него дела мађ. владе, и ако би време показало, да томе нема друга лека, него опет какав политички „бич“, то би ми последни били, који би на „бич“ апеловали, и не би га никад у Бечу тражили; има још чвршћи бичева, које напоследку неће ни тражити трепати, по који ће се и сами наћи, и који неће србско правдоили осветољубље, него сама мађарска охолост трећем у руке дати.

Дао Бог, наш је народ познао пријатеље и непријатеље своје, а нарочито је увардао ковицу свакојаки лажи како пре у Новом Саду, тако сад у Београду, у „Видов-дану“. А ако и Београдски „Прес-Биро“ ту посла има, то опомињемо властике тог „биров“ на ону реченицу: „Кто другом јаму кошајет и т. д.“

Нови Сад, 29. авг. Као што је у последњем броју овог листа напоменуто, добићемо стенографске извештаје о раду омладинске скупштине у Вел. Кикинди: за сад ћемо знања ради само неке предмете назначити, о којима је већано, и решено. Омладински лист „Млада Србадија“ биће научно-поучан и социјалан лист, који ће у месечним свезкама од 6 табача за годишњу цену од 5 ф. а. вр. излазити; за уредништво листа прорачуњено је 1800 ф. годишње, за награде чланака 1500 ф. годишње, но од тога одпада 500 ф. ако се на другим рубрикама, нарочито поште уштеди; поштарина је прорачунана на 1008 ф., одправништво 300 ф. трошак око одправништва 100 ф. за набавку часописа 300 ф. стан 200 ф. осим тога штампа, и то ће свега изнети преко 7000 ф. годишње; издавање је прорачуњено на 1000 комада за плату, и 400 комада бесплатни, и дефицит би изнео неки 2000 ф. што би се имало које распирењем листа, које добровољним прилозима, које приходима од предавања омладински забави подмирити. За предавање је одређено, да се годишњом одбору пријаве предавачи, и да они, које одбор за таке призна, предавање по већим местима држе, а по потреби и по мањим сиромашнијим, у последњима на рачун омладинског фонда, на што се 200 ф. из фонда одређују; иначе већа места, која предавања требају, да се за времена одбору прејаве, да означе време за предавање и предмете, о којима би предавање по потреби свога места желели, и да се за трошак за пут и становање побрину. Одређено је 300 ф. годишње из омладинског фонда за дописивање у стране славонске и неславонске листове ради обавештења стране публике о нашем народу, и току нашег народног живота. Како је омладинска скупштина на четири одсека подељена, конституирали су се одсеци, и поднели су скупштини извештаје о свом организму, неки у нечем и о свом програму. Седнице су сваки дан пре и после подне држане, и тек су јуче довршене. У годишњи одбор изабрани су у седници од среде из Н. Сада: др. Свет. Милетић, Влад. Јовановић, Ант. Хаджић, Ђорђе Ракић, учитељ главне школе Јосиф, из Београда: Јов. Бошковић, Г. Гершић, Милован Јанковић, Абердар Кујунџић, Алимија Васиљевић, Ђуб. Калевић; са Цетиња: Сундечић, и Спиро Ковачевић.

Што се промене устава тиче, ту је влада три примедбе имала: да чланови друштва могу бити само Срби, и који „у земљама Стефанове круне станују, и право грађанства имају“, место да Срби ма одкуда чланови бити могу; да између поједини говорника и скупштине има узјамне одговорности, ако би први преко граница статута говорили; и напоследку да председник представља друштво према властима и трећима. Последње две промене усвојене су, јер имају разлога за себе; прва није усвојена, него ће се влади представка поднети, да одобри онако, како је у статуту, јер је друштво просветно, које ни другде није везано за политично границе, а овде и то долази, да би по владиној примедби искључени били и они Срби, који су с ове стране под истим монархом, шта више и они, који као граничари и Далматинци фактично нису под Стефановом круном.

Беседа у понедељак држана донела је за касу омладинску око 600 ф. Особито се допала продукција Вршачког хороуправитеља на фисхармоници, на којој је коло и сватовац налик на гајде одговарао; госпођица Ковачевића из Елемира исто је тако вештачки на гуслама народне песме и коло на највеће обште задовољство одсвирала. Певачка дружина из Вршца такође је суделовала, и њена освоћена „застава“ развијала се на беседи. У уторак у вече била је игранка, у среду представа до-

бровољног позеришног друштва у корист омладинске касе. Света са стране нарочито прва три дана било је много. Оволико у кратко, док о свему обширније извештаје добијемо.

— Ми смо били рекли, да ћемо у једном од пређашњи бројева завршити саопштење обштински изјава у обширности, но пошто нису све у једном броју стати могло, а нисмо хтели са онима неједнако поступати, које су у једно време стигле — то смо продужили саопштавање, и данас га завршујемо. Од данашњи изјава пажњу обраћамо на ону из Ђале и округа, и не само из ње, него и иначе од Оросламошана дознали смо, да ни у Оросламошу није обштина дала изјаву патријарху као обштина, но неколицина, које је парох Димић скупио. И тако остаје само једина Даљска изјава као обштинска патријарху. Од обштина дошла нам је и Велико-Гајска изјава, у којој се народној странци поверење, а већини неповерене изјављује, и иште нов избор на место они, кои су мандато положили.

Досад су ове општине изразиле неповерење патријарху.

1. Тителски округ (12 општина).
2. Темишвар (фабрика).
3. Вршац.
4. Митровица.
5. Н. Сад.
6. Земун.
7. Панчево.
8. Чаково.
9. Горњи Карловац.
10. Мокрин.
11. Дубица.
12. Ванковци.
13. Темишвар (град).
14. Ст. Томаш.
15. Бел. Гај.
16. Моле.
17. Шид.
18. Бачинци.
19. Ердевик.
20. Бингула.
21. Дивош.
22. Турска Капажа.
23. Баја.
24. Сомбор.
25. Стари Бечеј.
26. Кула.
27. Врањево.
28. Кикинда.
29. Мирковци.
30. Арад.
31. Загреб.
32. Рума.
33. Турија.
34. Сивац.
35. Ковин.
36. Сента.
37. Бела Пкрва.
38. Делиблато.
39. Овек.
40. Меленци.
41. Каменица.
42. Пирощ.
43. Крстур.
44. Јарковац.
45. Омољиде.
46. Баваниште.
47. Брђанска.
48. Црквени Бог.
49. Ириг.
50. Вуковар.
51. Јосипово.
52. Перлеп.
53. Лединци.
54. Черевих.
55. Старосељска.
56. Кусић.
57. Кручица.
58. Златица.
59. Кадуберово.
60. Лесковица.
61. Белобрешка.
62. Пожежана.
63. Молдава.
64. Мачевић.
65. Виаићка.
66. Јубучка.
67. Елемир.
68. Рудна.
69. Врбас.
70. Старо Керска.
71. Ечка.
72. Стара Градишка.
73. Меминска.
74. Мохач.
75. Чанад.
76. Стапар.
77. Варјаш.
78. Иланца.
79. Паланка.
80. Кишфалуба.
81. Арад.
82. Живаја.
83. Ђала.
84. Оросламош.
85. Деска.
86. Сирин.
87. Нови Ст. Иван.
88. Црна-бара.
89. Свега. 100 обштина.

Даље и становништво из Арада, Надлака, Батање, Чанади, Печке, Торње: Осим тога на осам зборов: У Н. Саду, Кикинди, Шиклошу, Пешти, читава сљунска пуковнија и Суботица, даље збор округа Темишварског и збор горњоземских Срба. Свега 114. изјава.

НОВИЈЕ.

— „Монитор“ уверава да је цару боље и да ће у Париз стићи. Цар би био 8. п. р. и у сенату председавао и у саветовању учествовао. „Патри“ такође тврди да здравље цара иде на боље, али, вели, да је пут царичан на Исток „вероватан.“ (Дакле не сиргуран!) Денеша од 9-тог вели да је цар добро ноћ провео и да су „изгледа“ да ће тај дан изаћи напоље. Пошто цар није у Париз стигао по обећању званични новина, берза се јако узрујана.

— 8-мог п. р. било је у Мадриду немира, но због присуства више баталиона добровољаца ноћ је намиру прошла. Сутра дан мир је владо. Тврди се да мисао, да се продужи регенство Сераново на три године, добија све више земљишта.

— Из Цариграда брвојављају да америкаоски посланик захтева поштовање насељени Американаца у Турској. — Глас даје подкрпају у Паризу уговорно дуг од 34 милиона за припреме, јако је узбудио Порту.

ЈАВАН ДОГОВОР.

Г. Ј. Д. у С. Рачун ваш до конца године са 20. јун. 1869. 7 ф. — измирен је.

Г. Н. Ст. у К. Послати 7 ф. за П. полгодије примили смо, које вам за добро бележино.

Г. А. Т. у Е. Оних 3 ф. 50 нов. које сте нам 1. јула т. г. послали, примили смо и за рачун П. четврта прибележили, јер за ову претплату од вас добили нисмо. Извидите, гди је погрешка.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Пешта 29. авг. Шен. бан. 83 фун. 4.30—4.45. шен. нотисна 83 фун. 4.40—4.55. шен. бачка 83 фун. 4.30—4.45. Раж 78—79 фун. 3.15—3.25. Јечма 68—70 фун. 2.35—2.60. Зоб 44—48 фун. 1.85 до 1.95. Проја 80 фун. 2.30—2.50. Репица 75 фун. 7 ф. 25 нов.

ОГЛАСИ.

Петар Ненадовић

у Новом Саду
потребује у својој мануфактурној трговини једног помоћника. Помоћници који на овдашњем плацу сервираду или су већ сервирали имаду првенство, и межеду одма ступити. 226-2-3

Гавра Ј. Полић

у Новом Саду,
потребује у својој мануфактурној трговини једног шегрта. Трговацка доца имају прв. исто. 234-2-3.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Лазе Вуковог

у Новом Саду
потребује једног помоћника. 227-2-3.

С. ТЕОДОРОВИЋ

У СОМБОРУ,
потребује у својој моде трговини два способна помоћника, који мађарски говоре, имају првенство. 230-2-3.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

П. Ј. Марковића

у Панчеву
потребује два помоћника, који желе од т. места заузети, нек се писмено понуде. 235-1-3.

ОГЛАС.

ТРГОВИНА МОДЕ ГАЛАНТЕРИЈЕ И БЕЛОГ ЕСПАНА

М. Р. Стојковић

код „златног Грозда“
у Новом Саду.
Препоручује своје велико и добро снабдељено стовариште у свим таким артикулама, а цене еспана тако су снижене да сваког купца потпуно задовољити може и на то смем позвану публику одаве и за стране за посету молити.

Имам огроман избор зимски женски рекла од доброг прног или у фарби штога од 5 ф. почето. Тако исто полак и сасвим дугачки зимски огртача од 8 до 40 ф.

Најновији женски округли шешира од 4 до 7 ф. У великом избору за женски зимски свилени и кашмирски капа од 1 ф. 50 н.

Са јамством за доброту продајем мушки и женки кошуља од 1 ф. 30 н. до већи цена.

Тако исто са јамством за доброту препоручујем велики избор у гарн. креас и румбуршког платна асталски салвета и чаршава, у лепом избору имам њилиова за крвет, сто, и собу.

По најјефтинију цену имам свакојаке вуњене робе као чарапа, шалова за оба пола, дунсерски и флаиерски кошуља и све друге вуњене ствари.

У највећем избору и за зачудо јефтиниом ценом препоручујем галантеријски еспап као минђуша, брошова, новчаника, албума и разне за поклон сходне ствари.

Тако исто имам јако стовариште у свима могућим пантљинама, украсима, чикама, цељу, ципелама, кишобранима и све остале за кућу потребне ситнице.

Сваку писмену поруку ћу рег Nachnahme најсавестивије и брво оправити у случају недопадање примам сваку послату робу франко натраг а зато плаћени новац првом поштом натраг шаљем. 228-3-3

ЛИЦИТАЦИЈА.

Ц. к. управа грађевине у Петроварадину, даје на знање да ће 21. септ. ове године 100 фати врбови дрва на лицитацији оном ко готових новаца највише давао буде продати.

Дрва су ова прошле зиме сечена и стоје на гласицу преко пута од велике фортификаторске авлије за грађевину. Ценанице су 3, дугачке а фат има 6' висине и 6' дужине.

Који су ради ова дрва купити нека се реченог дана у 10 часова пре подне у великој фортификацијоној авлији у Лудвидсталу, дн ће се лицитација држати, нађу.

У Петроварадину 2. септембра 1869.

229-3-3.

Стечај.

У овдашњој србској обштинској школи управљено је учитељско место са годишњом платом од 240 ф. а. вр. стаи и 6 фати дрва, ко жели то место добити има се до 25. септембра ове године на првенствено школски одбор обрвати. Сомборски препаранди имају првенство.

У Ст. Пезаву августа 1869.

233-2-3. Црквено школски одбор.

Стечај.

Код православне српско-прилене општине у Будиму управљено је учитељско место. Плата је на год. 400 ф. а. вр. два фата дрва и слободан стан. Учитељ поред обучавања деце, имаје такође дужност на једној страни под недељне и празничне службе појање обављати.

Проситељи имају своје молбенице са сведочањима е свршеним преправничким наукама до 25. септ. т. г. пркв. одоору подписате општине поднети и иште се да поред српског језика вешто мађарски и немачки знаде.

Првенствено правосл. општина у Будиму 25. ауг. 1869.

Младен Мађаревић Паво Којић перовога. 235-2-3. предс.

Уредник и издаваатељ др. Свет. Милетић.